

**Fakulta humanitních studií
Univerzita Karlova
obor sociální a kulturní ekologie**

Pátkova 5/2137, 182 00 Praha 8 – Libeň

Magisterský obor
sociální a kulturní
ekologie

Projekt diplomové práce (DP) oboru sociální a kulturní ekologie

1. Jméno studenta: Bc. Martin Kubena
2. Předběžný název DP (česky): Mluvití stříbro, mlčetí zlato? Environmentálně estetická analýza vybraných dokumentárních filmů
3. Předběžný název DP (anglicky): Speech is silver, silence is golden? Environmentally aesthetic analysis of selected documentary movies
4. Klíčová slova (česky): film, dokument, estetika, oceňování, environment, příroda, kultura, umění, citlivost, znalost
5. Klíčová slova (anglicky): film, documentary, aesthetics, appreciation, environment, nature, culture, art, sensitivity, knowledge
6. Anotace (doporučený počet znaků: 500-1000):

Tato diplomová práce se zaměřuje na analýzu vybraných dokumentárních snímků s ekologickou tematikou za použití vybraných environmentálně estetických konceptů. Jejím těžištěm je komparace dvou odlišných přístupů ke konceptualizaci přírody, přičemž na jedné straně stojí tzv. vědecký kognitivismus představovaný autory jako Allen Carlson a na druhém konci tzv. estetika zapojení (aesthetics of engagement, A. Berleant). Konkrétně se soustředí na analýzu dvou vybraných filmů „Samsara“ a „Je s námi konec?“, které jsou oblíbené u diváků a zároveň reprezentují a hyperbolizují konkrétní žánrové konvence v zobrazování přírodního prostředí. Tyto dva žánry se liší zejména ve způsobu tematizace a konstruování přírody. Na jedné

straně se nachází poetický dokument s jeho experimentálním a čistým vizuálním stylem, na druhé straně tradičnější dokument zaměřený na prezentaci vědeckých informací a dat. Pro dosažení stanovených cílů bude jako výzkumná metoda použita sémiotická analýza. Hlavním cílem této práce je představit, jak jsou motivy přírody prezentovány v těchto odlišných žánrech dokumentárního filmu a jaké postupy a techniky jsou k tomu využity.

7. Výzkumná problematika – co a proč zkoumat (doporučený počet znaků: 1500-2000):

Hlavním cílem této diplomové práce je, zjistit, jaké je vyobrazení estetické hodnoty přírody v obou dokumentech. Dílčí cíl potom bude – zjistit, jakým způsobem oba dokumenty přírodní prostředí zobrazují. Co se výzkumných otázek týče, tak hlavní otázkou je, zda vyobrazení estetické hodnoty přírody dokumentů je v souladu, v rozporu či indiferentní k environmentálně estetickým teoriím. Na základě toho lze přijmout dvě hypotézy, kterými jsou – film „Po nás přijde potopa?“ bude zobrazovat přírodní prostředí prizmatem kognitivní estetiky, zatímco film „Samsara“ tak bude činit pomocí tezí estetiky zapojení. Práce se neomezuje pouze na tyto cíle, ale pokouší se přinést nový pohled na interpretaci vizuálních a zvukových prvků v dokumentárních filmech a ukázat, jak mohou tyto prvky ovlivnit vnímání a hodnocení přírody diváky.

Práce se bude zabývat dvěma směry environmentální estetiky – kognitivní estetikou a estetikou zapojení. Kognitivní estetika přisuzuje vědeckým znalostem klíčovou roli při estetickém oceňování, zatímco estetika zapojení subjektivizuje zážitek pomocí multismyslového zapojení. Skrze tyto dvě roviny budou analyzovány dva dokumentární filmy, přičemž „Samsara“ se zaměřuje na poetický přístup, zatímco film „Po nás přijde potopa?“ na výkladový přístup k prezentaci přírody.

Celkově se práce snaží propojit oblast environmentální estetiky a filmové vědy, aby lépe porozuměla estetickému vyjádření přírody ve filmovém umění a přispěla k diskuzi o environmentálních tématech. Toto dílo může jednak přinést nové poznatky do oblasti filmové estetiky a environmentální estetiky, jednak může sloužit jako inspirace pro další výzkum v této oblasti spojující umění, přírodu a lidské vnímání.

8. Současný stav bádání (doporučený počet znaků: 1500-2000):

Současný stav bádání v oblasti estetiky a filmové vědy je velmi rozmanitý a dynamický. Existuje široká škála literatury a diskuzí týkajících se estetických aspektů filmu.

České texty s tématem environmentální estetiky jsou spíše doménou filozofických fakult. Inspiraci lze spatřovat zejména u prací, jež vedl Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D., který je v současnosti vedoucím katedry estetiky FF UK. Jiné inspirativní práce, které se zabývají analýzou filmů nebo seriálů při využití sémiotické analýzy, lze vyhledat na FSV UK. Teoretická část diplomové práce bude vystavěna na základě četby řady odborných knih, článků estetiků a filozofů. Jelikož je environmentální estetika již delší dobu ustanovený směr estetiky, existuje celá řada autorů, autorek, knih a článků, které se zdají k práci být relevantní. Mezi dva hlavní autory lze zařadit Allena Carlsona a Arnolda Berleanta, kteří každý k estetickému oceňování přistupují jiným způsobem. Jde právě o postavení znalostí při estetickém soudu, které je velice často problematizováno. K tomuto tématu se vyjadřuje řada dalších. Například Yuriko Saito, Yan Li, Stana Godlovitche nebo Emily Brady se podílejí na tom, kam se současná podoba environmentální estetiky vyvíjí.

Ačkoli existují práce zabývající se estetikou filmu nebo environmentální estetikou, tato práce přináší nový pohled spojující obě oblasti. Tím se snaží přispět k rozšíření poznatků o estetickém vyjádření přírody ve filmovém umění a obohatit diskuzi o estetických hodnotách vztahujících se k ekologickým tématům.

9. Způsob řešení & posicionalita – jak a kým zkoumat (doporučený počet znaků: 800-1200):

Environmentálně estetická analýza bude činěna pomocí sémiotické analýzy, která umožňuje hlouběji porozumět vizuálním a jazykovým prvkům ve zkoumaných dokumentárních filmech. Tato metoda umožňuje rozklíčovat symboly, metafory a struktury, které ovlivňují vnímání estetické hodnoty přírody v obrazech a zvucích. Aby mohla být přijata, či odmítnuta jedna z hypotéz, bude teorie environmentální estetiky shrnuta do deseti kategorií, které budou ve filmech analyzovány.

Při psaní práce je důležité uvědomovat si své vlastní předsudky a postoje, které by mohly ovlivnit interpretaci výsledků. Proto se pokusím zachovat objektivitu zkoumání tím, že budu kritický vůči svým vlastním interpretacím, které budu porovnávat s teoretickými koncepty. Při výzkumu je nezbytné být vnímavý k různým perspektivám a interpretacím, abych mohl lépe porozumět tomu, jak jsou prezentovány estetické hodnoty. V zásadě jde o to být otevřený novým poznatkům a připravený revidovat své představy na základě analýzy a diskuse s literárními zdroji.

10. Praktická uskutečnitelnost výzkumu (doporučený počet znaků: 800-1200):

Materiální a časové zajištění projektu je klíčové pro úspěšné dokončení práce. K provedení je nezbytné disponovat potřebnými knihami, články, zdroji pro výzkum a mít přístup k filmovým dílům. Co se časové náročnosti týče, je nezbytné mít dostatek času pro studium, analýzu a psaní práce, aby byla dokončena s dostačující kvalitou.

K provedení výzkumu je nutné mít široké znalosti v obou oblastech, schopnost kritického myšlení, schopnost syntetizovat informace z různých zdrojů a schopnost vyjádřit myšlenky jasně a strukturovaně. Jelikož autor není ani studentem filmové vědy, ani estetiky, je proto vyžadována náročnější teoretická příprava.

Pokud jde o možná rizika stran bezpečnosti a etiky výzkumu, je důležité dodržovat etické normy v akademickém prostředí, respektovat autorská práva a citovat zdroje správně. Rizika mohou nastat v oblasti ochrany osobních údajů, zneužití informací nebo porušení autorských práv. Je důležité být obezřetný při výběru a interpretaci dat a dodržovat etické principy výzkumu. Protože jedinými lidskými aktéry jsou sociální či profesionální herci, není třeba je anonymizovat.

11. Aplikovatelnost (volitelná položka):

Přínosy této práce jsou mnohostranné. Hlavní využití práce je spatřeno pro vědecké či vzdělávací účely. Text může sloužit jako studijní materiál nebo jako teoretický základ k dalšímu výzkumu v oblasti environmentální estetiky a filmové analýzy. Kromě těchto využití, mohou být jeho přínosy spatřovány v ochraně životního prostředí. Lidé pracující v tomto oboru tak mohou porozumět, jak estetické hodnocení přírody může ovlivnit rozhodování a politiku v této oblasti. Text kromě jiného může být užitečný pro zvyšování veřejného povědomí o důležitosti přírody, zejména její estetické hodnoty. A konečně, pro filmové tvůrce a umělce může sloužit jako inspirace pro tvorbu děl, která reflektují vztah člověka k přírodě a podněcují k uvažování o ekologických otázkách. Její přínosy spočívají v poskytnutí nových perspektiv, podněcení kritického myšlení a podpoře udržitelného rozvoje naší společnosti.

12. Použitá literatura:

BERLEANT, Arnold, 2023. Aesthetics as Cultural Critique. In: *The Social Aesthetics of Human Environments : Critical Themes*. London: Bloomsbury Academic, s. 117-127. ISBN 1-350-34935-6.

BAKOŠOVÁ, Barbora, 2015. Kognitivní a nekognitivní postoje k estetickému hodnocení přírody. In: *Kognitivní a nekognitivní postoje k estetickému hodnocení přírody*. Czech Republic: Masarykova univerzita nakladatelství, s. 37-58. ISBN 802107812X.

BORDWELL, David a Kristin THOMPSON, 2011. *Umění filmu: úvod do studia formy a stylu*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 639 s. ISBN 978-80-7331-217-6.

CARLSON, Allen, 2010. Oceňování a přírodní environment. In: *Estetika na přelomu milénia: vybrané problémy současné estetiky*. Brno: Barrister & Principal, s. 385-397. ISBN 978-80-87474-11-2.

NICHOLS, Bill, 2010. *Úvod do dokumentárního filmu*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 316 s. ISBN 978-80-7331-181-0.

SEDLÁKOVÁ, Renáta, 2014. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 539 s. ISBN 978-80-247-3568-9.

podpis diplomanta

podpis vedoucího DP